

บทที่ 5

การนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องเครือข่ายการค้าลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าด้านอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ศึกษาได้วิจัยภาคสนามโดยการออกสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง กลุ่มภาคเอกชน และกลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ ตลอดจนกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมือง สัญชาติพม่า รวม 4 กลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 25 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังรายชื่อและรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 3 ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในบทนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ศึกษาเอง สัมภาษณ์ในช่วงวันที่ 1 มีนาคม 2541 ถึง 31 พฤษภาคม 2541 ดังมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ข้อมูลการสัมภาษณ์ กลุ่มข้าราชการในจังหวัดผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์รายแรก²⁹ กล่าวว่า การลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าจะเข้ามาในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในรูปแบบต่างๆ หลายวิธีการ ได้แก่ การเข้ามาหาญาติตามแนวชายแดน มีขบวนการในพื้นที่ชักชวนกันเข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยจากการสู้รบ การอนุญาตเข้าออกชั่วคราวตามจุดผ่อนปรน ช่องทางค้าไม้ ตลอดจนลักลอบเข้ามาตามแนวชายแดน ที่มีภูมิประเทศเป็นป่าเขายากแก่การควบคุม

การลักลอบเข้ามาจากชายแดนจนถึงภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนั้นจะเดินทางเข้ามาโดยรถยนต์โดยสารที่วิ่งรับส่งผู้โดยสารตามช่องทางชายแดน หรือการเข้าออกตามช่องทางจุดผ่อนปรน เมื่อขออนุญาตเข้าเมืองแล้วไม่ยอมออกไปจะอยู่ในเขตไทยหางานทำต่อไป นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ของผู้นำเข้าคนต่างด้าวนำกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองที่เข้ามาแล้วนำไปส่งยังจุดต่างๆ ที่มีการใช้แรงงานต่างชาติ เช่น นำไปส่งเป็นกรรมกรก่อสร้าง ทั้งนี้เพราะแรงงานพม่าราคาถูก มีความอดทนขยันมากกว่าแรงงานไทย อีกทั้งคนในพื้นที่ชอบใช้แรงงานในการเฝ้าสวน ไร่ นา และนโยบายของรัฐบาลที่มีการผ่อนผันให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี จึงทำให้มีแรงงานต่างชาติ สัญชาติพม่าเข้ามาทำงานมากมาย บางคนจะไปทำงานต่างจังหวัด การขนแรงงานออกนอกเขตจังหวัดมีการดำเนินการเป็นกระบวนกรโดยใช้รถยนต์ รถบรรทุก การขนมีการกำหนดจุดนัดพบ

²⁹ สัมภาษณ์ พ.ต.ท.เดชา คำเกิด. 26 มีนาคม 2540.

แล้วชนผานด้านต่างๆ โดยเฉพาะเส้นทางสายแม่ฮ่องสอนผ่านอำเภอปางมะผ้า อำเภอปาย และ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

จากเหตุดังกล่าวมีความเห็นว่า แรงงานต่างด้าวคงจะมีอยู่ต่อไปเพราะผู้ประกอบการ ชอบใช้ค่าแรงราคาถูก แม้ว่าทางราชการไม่อนุญาตก็ยังคงลักลอบใช้อยู่ และในส่วนของกลุ่มคนผู้ ลักลอบเข้าเมืองก็จะลักลอบเข้ามาอยู่ตลอดเวลา เพราะความแตกต่างทางเศรษฐกิจของประเทศ ไทยกับประเทศพม่า อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ คอยจ้องเอาผลประโยชน์ จากกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมือง ปัญหาการใช้แรงงานเถื่อนจะยังคงมีอยู่ต่อไปและในอนาคตจะเป็น ปัญหาสากล ยากแก่การแก้ไข

จัดหางานจังหวัดแม่ฮ่องสอน³⁰ กล่าวว่า การเข้าเมืองของแรงงานเถื่อน สัญชาติพม่า นั้น เข้ามาโดยมีขบวนการชักนำเข้ามาและเดินทางเข้ามาเองตามช่องทางและภูมิประเทศที่เป็นป่าเขา การชักนำเข้ามาทำงานแล้วจะพาเดินทางไปทำงานในต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่ หรือกรุงเทพฯ มีการกระทำกันเป็นขบวนการ มีข้าราชการเข้ามาเกี่ยวข้อง มีการประสานงานกันในพื้นที่ฝั่งไทย และนอกประเทศฝั่งพม่าโดยเฉพาะด้านบ้านหัวเมือง ตัวการใหญ่เป็นตำรวจและกลุ่มเจ้าของ กิจการต่างๆ สำนักงานจัดหางานได้เคยส่งเจ้าหน้าที่ไปตักจับตามเส้นทางที่ใช้เดินทางไปจังหวัด เชียงใหม่ แต่ไม่เคยจับได้เพราะกลุ่มคนพวกนี้กระทำเป็นขบวนการมีเครือข่ายกว้างขวาง มีการ จ่ายค่าผ่านทางตามจุดต่างๆ ที่ชนแรงงานเถื่อนผ่าน การขนแรงงานเถื่อนออกนอกจังหวัด พาหนะ ที่ใช้จะใช้รถตู้ รถกระบะ รถกระบะเทียมหรือรถขนผลิตผลการเกษตร บางครั้งจะซื้อตัวรถเมล์ประจำ ทางให้เดินทางไปเอง แล้วมีคนมารับที่สถานีขนส่งเชียงใหม่

ส่วนพวกกลุ่มที่เดินทางเข้ามาเองตามช่องทางป่าเขาแนวชายแดน เมื่อข้ามเขตแดนเข้า มาจะมาพักหางานทำในหมู่บ้านชายแดนเพื่อปรับสภาพตนเองให้เข้ากับสภาพภูมิประเทศและผู คนในพื้นที่ แล้วรอเวลาช่วงหนึ่งจะเดินทางเข้าไปหางานทำในเขตเทศบาลหรือหมู่บ้านเขตชั้นในของ อำเภอเมือง บางกลุ่มจะเดินทางไปทำงานต่างอำเภอหรือต่างจังหวัด

สาเหตุที่คนสัญชาติพม่าเข้ามาเนื่องจาก

1. สภาพเศรษฐกิจภายในประเทศพม่าไม่ดี ค่าเงินที่แตกต่างกับเงินไทย 15 บาท แลก ได้ 100 จ๊าด ซึ่งถ้าเข้ามาทำงานในประเทศไทย แม้จะได้ค่าแรงต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำแต่ค่าแรงที่ ได้มาเมื่อเทียบกับเงินพม่าที่ได้รับจะมีจำนวนมาก

2. ความปลอดภัยในประเทศพม่ามีการกดขี่ การนำคนไปเป็นแรงงาน เป็นลูกหาบทหาร พม่า ทำให้คนเหล่านี้ต้องหนีออกนอกประเทศไปหาสถานที่ที่ปลอดภัยกว่า

³⁰ สัมภาษณ์ นายดิเรก ทะจันทร์. 12 พฤษภาคม 2541.

3. นโยบายของพม่าที่จะรวมชนกลุ่มน้อยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ชนกลุ่มน้อย เช่น ไทยใหญ่ คะยา กะเหรี่ยง มีวัฒนธรรม มีภาษาเป็นของตนเองไม่ยอมรับพม่า รัฐบาลพม่า จึงต้องใช้วิธีปราบปราม ทำให้ชนกลุ่มน้อยนี้หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย เท่าที่ทราบข่าวในช่วง เดือนพฤษภาคม 2541 แกนนำนักศึกษาพม่าที่ปักกิ่งในศูนย์บ้านในซอยได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ไปประชุมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในความเห็นส่วนตัวคิดว่า การลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่านี้สามารถควบคุมได้ในแง่กฎระเบียบที่มี แต่ในทางปฏิบัติหลายฝ่ายได้แต่แสวงหาผลประโยชน์ทำให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติตามกฎหมาย สำนักงานจัดหางานจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการได้ทราบและปฏิบัติตามเงื่อนไขการจ้างแรงงานต่างด้าว แต่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและจากผู้ประกอบการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าวในการก่อสร้างและกิจการต่างๆ เจ้าของกิจการมีความโลภและลดต้นทุนในการดำเนินการเอาแต่ได้ ใช้แรงงานเถื่อนเพราะค่าจ้างถูกและอ้างว่าแรงงานขาดแคลน ภาคเอกชนมีส่วนผลักดันให้คนในพื้นที่ต้องเดินทางออกไปหางานทำนอกจังหวัด เพราะหางานทำไม่ได้ แต่พอใช้กฎหมายบังคับก็สามารถหาแรงงานได้ โดยเฉพาะภาคก่อสร้างจะนำแรงงานฝีมือมาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือหรือภาคอีสานเป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเป็นระบบ สรุปแล้วการขาดแคลนแรงงานอยู่ที่เงื่อนไขค่าจ้างและสวัสดิการจูงใจ แต่บางส่วนก็ขาดแคลนจริง เช่น ภาคเกษตร กรรมกรก่อสร้าง สามารถจ้างคนพื้นที่สูงซึ่งมีบัตรสีฟ้าทดแทนได้

การที่คนเหล่านี้สามารถเข้ามาได้เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเคยชินกับการละเมิดกฎหมายจนเห็นสิ่งนั้นเป็นการถูกต้อง ทุกตำบลหมู่บ้านมีคนเหล่านี้อยู่ สำนักงานจัดหางานเคยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังอำเภอให้แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำนวจคนเหล่านี้แล้วแจ้งจัดหางานปรากฏว่าได้รับแจ้งจากสถานที่เหล่านั้นไม่มีบุคคลเหล่านี้ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริงมีบุคคลเหล่านี้อาศัยอยู่ เท่าที่ทราบมีการจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่เป็นรายเดือน ผู้ชาย 200 บาท ต่อเดือน หญิง 150 บาท ต่อเดือน แล้วนำคนพวกนี้ไปทำงานรับจ้างตามสถานที่ต่างๆ นอกจากนี้นายจ้างที่ได้ทำใบขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าวได้นำแรงงานเหล่านี้ไปใช้ผิดประเภท เช่น ภาคบริการตามร้านอาหาร ไนท์คลับ คาราโอเกะ ทั้งที่เงื่อนไขให้ทำได้เฉพาะเกษตรและก่อสร้าง

ผู้บังคับกองร้อย อส.จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ 1³¹ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าการเข้ามาของคนสัญชาติพม่า ในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถเข้ามาได้อย่างอิสระ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาป่า เจ้าหน้าที่ที่ประจำตามจุดต่างๆ มีจำนวนจำกัด ไม่มีกำลังพลเพียงพอที่จะไปดูแล

³¹ สัมภาษณ์ร้อยโทสมบัติ ปากาศ. 21 เมษายน 2541.

ชายแดน การเข้ามาของคนเหล่านี้มีทั้งลักษณะที่มาจากตนเองและโดยการชักชวนของเพื่อน ญาติพี่น้องที่เข้ามาอยู่ก่อนแล้ว การเดินทางจากชายแดนเข้าทำงานในอำเภอเมือง และเขตเทศบาล ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเดินเท้าเข้ามา ส่วนพวกที่นั่งรถเข้ามาในเมืองจะเป็นพวกที่อยู่ในศูนย์อพยพบ้านในสอย ที่ขออนุญาตออกนอกศูนย์อพยพเพื่อเข้ามาซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค ที่จำเป็นแก่การยังชีพและเข้ามารักษาตัวที่โรงพยาบาล

สาเหตุที่คนพวกนี้เข้ามาเพราะ

1. ถูกกดดันโดยทหารรัฐบาลพม่า
2. พม่ามีแนวคิดที่ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ เช่น กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ไม่ใช่คนพม่าแท้ จะพยายามผลักดันบังคับกระทำการต่างๆ ให้อยู่ในประเทศพม่าด้วยความยากลำบากกดขี่ข่มเหง จึงทำให้ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ หนีเข้ามาในประเทศไทย

การที่คนสัญชาติพม่าเข้ามาอยู่ในอำเภอเมือง เป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทย สาเหตุที่เข้ามาเพราะนายจ้างต้องการจ้างแรงงานเหล่านี้ เพราะไม่เกี่ยงงาน ยอมรับค่าจ้างราคาถูก เป็นผลกระทบต่อความมั่นคง เช่น การลักทรัพย์ จี้ ปล้น บางครั้งถึงขั้นลงมือฆ่าคนไทยก็มี และหลบหนีออกนอกประเทศทำให้การจับกุมยากลำบาก พวกนี้บางครั้งนำโรคเข้ามาแพร่ เช่น โรคมาเลเรีย โรคเท้าช้าง แต่บางครั้งก็มีผลดีบ้างต่อผู้ประกอบการเพราะแรงงานหาง่าย ค่าแรงถูกเพราะคนไทยไม่ชอบทำงานหนัก เช่นกรรมกร การควบคุมอยู่ที่ผู้ประกอบการต้องควบคุมให้ตีไม่นำไปทำในเรื่องผิดกฎหมาย การนำคนพวกนี้ไปทำงานต่างถิ่น เช่น เชียงใหม่ เมื่อก่อนมีแต่ขณะนี้ค่อยลดลงเพราะปัญหาเศรษฐกิจ การก่อสร้างไม่มีมาก

สำหรับหน่วย อ.ส. มีจุดตรวจสำหรับควบคุมดูแลคนเหล่านี้ในอำเภอเมือง ได้แก่ หน่วยควบคุมผู้อพยพหนีภัยสงครามที่บ้านในสอย ตำบลปางหมู ช่องทางห้วยผึ้ง บ้านดอยแดงและช่องทางบ้านธนาควาย บ้านในสอย

ความเห็นส่วนตัว ในฐานะเป็นหน่วยหลักในการควบคุมผู้ลี้ภัยสงครามที่ค่ายอพยพบ้านในสอยซึ่งมีผู้ลี้ภัยสงครามอยู่ประมาณ 10,000 คน ผลกระทบที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การทำลายป่าไม้ โดยตัดไม้มาทำฟืนหุงหาอาหาร ผู้ลี้ภัยจำนวน 10,000 คน ใช้ฟืนทำอาหารวันละอย่างต่ำ 3 ทอน คิดเป็น 30,000 ทอนต่อวัน ถ้าคิดเป็นสัปดาห์ เป็นปี เราจะสูญเสียทรัพยากรป่าไม้เท่าไร? นอกจากนั้น อาหารป่า เช่น พืช ผัก ปลา ของป่า ที่เคยมีอุดมสมบูรณ์ได้ถูกพวกนี้จับกินหมด นโยบายของจังหวัดขณะนี้ได้ควบคุมให้พวกนี้อยู่เป็นกลุ่มเพื่อให้ง่ายแก่การควบคุม

สารวัตรตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน³² ได้ให้สัมภาษณ์ว่า สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มี 2 แห่งได้แก่ ต.ม.อ.เมือง รับผิดชอบ อ.เมือง อ.ป่าเย็บ อ.ปางมะผ้า และอ.ขุนยวม และ ต.ม.อ.แม่สะเรียง รับผิดชอบ อ.แม่ลาน้อย อ.แม่สะเรียง และอ.สบเมย

ช่องทางจุดผ่อนปรนที่ให้คนเข้าเมืองได้ในเขตรับผิดชอบของ ต.ม.อ.เมือง มี 2 ช่องทาง ได้แก่ ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ต.ห้วยผา และช่องทางห้วยต้นนุ่น อ.ขุนยวม ช่องทางนี้ปัจจุบันไม่มีการค้าขายติดต่อกันมากเพราะฝั่งพม่าไม่มีสินค้า เปิดเฉพาะวันพุธ การขออนุญาตเข้ามาในเขต อ.เมือง ที่ผ่านช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ต.ม.อ.เมือง มีด่านรับแจ้งการขอเข้าเมืองที่ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ให้ผู้เข้าเมืองมาขออนุญาต การอนุญาตเข้าออกจะต้องเข้าออกภายใน 24 ชั่วโมง ถ้าออกนอกราชอาณาจักรไม่ทันต้องมายื่นขออยู่ที่ ต.ม.ใน อ.เมือง ขออยู่ต่อได้ไม่เกิน 3 วัน สำหรับนักศึกษาพม่าศูนย์อพยพบ้านในสอย การเข้าออกในค่ายเข้ามาใน อ.เมือง ต้องมาขออนุญาตที่ ต.ม.ได้ครั้งละ 1 วัน

สำหรับขั้นตอนการขออนุญาตเข้าเมือง ผู้ที่จะเดินทางเข้ามาในเขตชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะต้องเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดซื้อจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภค หรือเวชภัณฑ์ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตเท่านั้น ห้ามเข้ามาด้วยวัตถุประสงค์อื่น การเดินทางเข้ามาต้องเข้ามาขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ประจำจุดตรวจในช่องทางที่เป็นจุดผ่อนปรน ผ่านจุดตรวจช่องทางชายแดนแล้วจะได้รับหนังสือจากเจ้าหน้าที่ประจำจุดตรวจแล้ว เมื่อเดินทางเข้ามาในเขตอำเภอเมืองให้รายงานตัวต่อตรวจคนเข้าเมือง ถ้าไม่ไปรายงานตัวถือว่ามีเจตนาหลบหนีเข้าเมือง ให้จับกุมการอนุญาตให้เข้าเมืองแต่ละครั้งได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ถ้ามีเหตุผลความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 2 วัน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 วัน การเดินทางกลับออกไปต้องกลับออกไปตามช่องทางที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมือง

สำหรับสาเหตุที่มีคนสัญชาติพม่าลักลอบเข้าเมืองจำนวนมากนั้น ตามขั้นตอนการเข้าเมืองต้องแจ้งตรวจคนเข้าเมืองทุกครั้งตามระเบียบ แต่ในแง่การปฏิบัติการควบคุมพื้นที่ช่องทางชายแดนมากมายเป็นป่าเขา เจ้าหน้าที่มีกำลังไม่เพียงพอในการจับกุมจึงเป็นไปได้ที่จะปราบปรามให้ได้ผลและจังหวัดแม่ฮ่องสอนพื้นฐานของคนทางเชื้อชาติมีความใกล้ชิดกัน เป็นญาติพี่น้องกัน ลักษณะทางกายภาพจะไม่แตกต่างกัน

³² สัมภาษณ์ พ.ต.ต.ปริญญา ปิ่นปัก, 12 พฤษภาคม 2541.

5.2 ข้อมูลการสัมภาษณ์ภาคเอกชนในจังหวัด

เจ้าของโรงงานน้ำแข็งเคที และน้ำดื่มเคที³³ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าการเข้ามาทำงานของคนพม่าจะเข้ามาหางานเอง สาเหตุเพราะอยู่ในพม่าไม่มีที่ทำงาน ทหารพม่าจำกัดเขตการหาถิ่นรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร จากหมู่บ้าน และค่าจ้างในพม่าถูก ทำให้มีรายได้น้อย คนงานที่ทำงานในโรงงานครั้งแรกสุดตั้งแต่ก่อสร้างโรงงาน ในปี 2536 จำอ้วนตำรวจได้แนะนำและพามาทำงานก่อสร้างโรงงาน จนโรงงานก่อสร้างเสร็จได้ให้คนงานเหล่านี้ทดลองทำงานเพื่อพิจารณาดูว่าคนไหนทำงานขยันมีบุคลิกลักษณะที่ดี ทำงานได้ตามความต้องการ ขณะนี้คนงานที่รับครั้งแรกได้ออกไปบ้างได้รับคนใหม่มาเสริม โดยคนงานที่ทำงานอยู่ได้แนะนำมา คนพมานี้จะเข้ามาทางหัวเมือง บ้านหัวยั้ง ขึ้นรถโดยสารประจำทางมาลงที่ ต.ม.ท่าบ่อตร แล้วแยกย้ายกันไปพักตามบ้านญาติ เพื่อน ที่มาอยู่ก่อน ถ้าไม่มีก็จะไปพักตามวัด แล้วเพื่อน ญาติ จะพาไปหางานทำ โดยการแนะนำของเพื่อนหรือญาติ เช่น ตามร้านอาหาร ทำงานบ้าน ขณะนี้คิดว่าทุกบ้านประมาณ 80% จะมีลูกจ้างเป็นคนต่างชาติ สิ่งที่ได้พวกนี้จะฉลาดจะพยายามหางานทำหลายแห่งให้ได้ค่าแรงมากๆ การทำงานจะทำงานและเก็บเงินเมื่อได้พอสมควรจะเดินทางกลับบ้าน โดยนั่งรถโดยสารไปลงชายแดนแล้วเดินทางเท้ากลับบ้าน การกลับบ้านจะนำเงินทองที่สะสมไว้กลับไปด้วย เงินไทย 16-17 บาท แลกเงินพม่าได้ 100 จีต และบางครั้งเมื่อได้สถานที่ทำงานมั่นคงมีรายได้ประจำจะไปชักชวนพาเพื่อน ญาติ พี่น้องเข้ามาด้วย

ความเห็นส่วนตัว เห็นว่ายังมีความจะเป็นต้องใช้คนพม่าทำงานอยู่ เนื่องจาก

1. เป็นแรงงานที่มีความขยัน
2. แรงงานขาดแคลน
3. มีความซื่อสัตย์ จ้างแล้วคุ้มทุน

เจ้าของท่าทรายบ้านสบป่อง³⁴ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การเข้าเมืองของคนพม่าส่วนใหญ่จะเข้ามาเอง โดยในครั้งแรกจะเดินเท้าเข้ามา เมื่อเข้ามาในเขตไทยจะรับจ้างทั่วไปอยู่ตามสวน ไร่ นา ของชาวบ้านในหมู่บ้านติดชายแดน เมื่อทำงานได้ช่วงเวลาหนึ่งจะเดินทางเข้ามาหางานทำในอำเภอเมือง เฉพาะที่ท่าทรายนี้มีคนงานประมาณ 70-80 คน พวกนี้จะเดินทางมาเองและจะมีพี่น้องที่มาอยู่ก่อนชักชวนให้มาอยู่ คนพวกนี้ส่วนใหญ่จะเข้ามาทาง

³³ สัมภาษณ์ นายอุทิศ อนันต์. 25 เมษายน 2541.

³⁴ สัมภาษณ์ นายวิริยะ อนันท์กุล. 27 เมษายน 2541.

หัวเมือง เมื่อถึงช่องทางหัวฝั่งจะนั่งรถโดยสารเข้ามา สาเหตุที่เข้ามาเพราะเงินในพม่าหายากไม่มีงาน ทหารพม่าบังคับเป็นลูกหาบ และบังคับเอาข้าวสาร ของกินของใช้

คนงานของท่าทรายส่วนใหญ่จะมีบัตรของแรงงานเป็นบัตรสีชมพู มีอายุ 6 เดือน และต้องไปต่ออายุเมื่อครบหมด ค่าต่อบัตรคิด 500 บาท/คน ส่วนบัตร ต.ม. เป็นสีเขียวมีอายุ 3 เดือน คนงานที่ท่าทรายเคยถูกตำรวจจับ ถูกโทษกักขัง 27-28 วัน การทำงานนอกสถานที่เคยพาใส่รถบรรทุกไปรับจ้างเป็นกรรมกรในโครงการก่อสร้างในเขตเทศบาล ส่วนการไปทำงานต่างจังหวัดไม่เคยนำออกไป เท่าที่ทราบเมื่อก่อนเคยมีผู้ลักลอบไปทำงานที่เชียงใหม่แต่บางคนก็เสีย โดยนั่งรถโดยสารไปเอง สาเหตุที่คนพมานั่งรถไปเองเพราะพวกนี้จะมีเพื่อน ญาติพี่น้องไปทำงานที่อื่น จะติดต่อกันเสมอ การเดินทางกลับบ้านพวกนี้จะนั่งรถโดยสารประจำทางไปส่งชายแดนแล้วเดินทางด้วยเท้า

ความเห็นส่วนตัวยังมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานพม่าอยู่ เพราะแรงงานขาดแคลนโดยเฉพาะภาคเกษตร อีกทั้งค่าแรงราคาถูก ชยันทำงาน ขณะนี้ได้มีการส่งคนพม่ากลับบ้าน แต่ได้ข่าวว่าทางพม่าไม่รับ ต้องมีการตรวจบัตร ยึดทรัพย์สินติดตัว ทำให้พวกนี้ไม่กล้าเดินทางกลับบ้าน เพราะกลัวถูกทหารพม่าจับ

5.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้

ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มติชน³⁵ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าเข้ามาในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เข้ามาโดย

1. การหลบหนีเข้ามาตามช่องทางชายแดน ซึ่งมีหลายช่องทาง สภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขาทำให้ยากแก่การลักลอบเข้ามา
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นเป็นใจและมีผลประโยชน์กับผู้หลบหนีเข้าเมือง
3. เดินทางผ่านช่องทางและผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง เพื่อเข้ามาซื้อของตามจุดผ่อนปรนแล้วมาขอใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวจากตรวจคนเข้าเมือง เมื่อครบกำหนดแล้วไม่เดินทางออกไป

การเดินทางจากช่องทางชายแดนเข้ามาจนถึงในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้วิถี

1. เดินเท้า เนื่องจากมีพรรคพวกที่เข้ามาอยู่ก่อนไปรับแล้วพาเข้ามาทางานท่า

³⁵ สัมภาษณ์นายสมาน ต้นไธ, 2 พฤษภาคม 2541.

2. โดยรถโดยสาร เมื่อรถโดยสารรับคนพม่าแล้วจะพาไปที่ด่าน ต.ม. แล้วไปขออนุญาตทำบัตรเข้าเมืองชั่วคราว พวกนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นพวกเข้ามาซื้อของปกติใช้เวลา 1 วัน ถ้าซื้อของแล้วไม่ทันจะต้องไปขออนุญาตอยู่ที่ ต.ม. ก่อน 4 โมงเย็น พวกนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นพ่อค้ารายใหญ่ที่ซื้อของไปขาย จะเดินทางออกไป อีกพวกหนึ่งเมื่อเข้ามาแล้วจะหลบหนีไปหางานทำไม่ยอมออกไป การเข้าและออกต้องแจ้ง ต.ม. ทุกครั้ง

3. พวกหนีภัยสงครามตามแนวชายแดน พวกนี้จะลักลอบเข้ามาอยู่ตามหมู่บ้านแถบชายแดนก่อน พอได้ช่วงเวลาหนึ่งจะหาทางเข้ามาทำงานในอำเภอเมือง การเดินทางอาจเดินทางโดยรถโดยสารและเดินเท้า

การนำคนพม่าเหล่านี้ไปทำงานต่างจังหวัด โดยเฉพาะเชียงใหม่ นั้น มีการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐรู้เห็นเป็นใจพาเข้ามาจากชายแดนแล้วนำส่งให้คนรับจ้างจนโดยพาหนะรถยนต์ คิดราคาค่าหัว 2,000 บาท/คน ถึงเชียงใหม่แล้วนำส่งต่อผู้ต้องการแรงงานอีกทอดหนึ่งและต้องจ่ายเงินค่าผ่านด่านตามรายทาง แต่จ่ายด่านละเท่าไรยังหารายละเอียดไม่ได้ เพราะผู้ขนได้จ่ายค่าอำนวยความสะดวกให้ทุกด่าน ทั้งนี้อาจตกลงกับผู้ใหญ่และสั่งการมาให้อำนวยความสะดวก การขนส่งเท่าที่ทราบจะขนผ่านเส้นทางสายแม่ฮ่องสอน-ป่าเย็บ-อำเภอแม่แตง เข้าสู่เชียงใหม่ ถ้าสามารถขนผ่านด่านแม่และ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตงได้ก็สามารถส่งถึงเชียงใหม่ได้ การถูกจับกุมเคยมีผู้รับจ้างขนถูกจับกุมได้โดยตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษ (น.ป.พ.) ไม่ใช่ตำรวจภูธร

ความเห็นส่วนตัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีความจำเป็นใช้แรงงานพม่าอยู่ เช่น กรรมกรก่อสร้าง ฯลฯ ที่มีปัญหาเพราะนายจ้างนำไปใช้ผิดประเภท โดยเฉพาะภาคบริการตามร้านอาหาร คาราโอเกะ ฯลฯ ทั้งนี้เพราะการขาดแคลนแรงงาน

การควบคุมต้องควบคุมกันอย่างจริงจังและปฏิบัติตามกฎหมาย แนวทางหนึ่งสมควรนำมาใช้ คือเมื่ออนุญาตให้ทำงานแล้วควรทำบัญชีควบคุมแล้วหักภาษีจากรายได้ส่งเข้ารัฐ เพราะในปีหนึ่งๆ พวกนี้จะส่งเงินกลับประเทศเป็นจำนวนมาก เคยมีคนพม่าลักทรัพย์พวกเดียวกันเป็นสร้อยคอและแหวนทองคำ น้ำหนัก 30 บาท โดยคู่กรณีได้มาแจ้งความให้ตำรวจไปจับ ซึ่งก็ได้ทอง 30 บาทคืน ราคาทองคำถ้าคิดเป็นเงินก็แสนกว่าบาท แสดงว่าคนพวกนี้เมื่อทำงานแล้วจะซื้อของกลับบ้านแล้วนำไปขายเป็นเงินอีกทอดหนึ่ง

ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 ที่ผ่านมาจากงานจังหวัดได้กวาดล้างคนพม่า สามารถจับได้ 7 คน แต่ส่วนใหญ่จะหนีออกไปก่อนโดยการเหมารถโดยสารไปส่งช่องทางชายแดน พวกนี้เป็นพวกไม่มีบัตรทำงาน พวกมีบัตรทำงาน และมีบัตรแต่บัตรหมดอายุ ในฐานะที่เป็นนักข่าวได้ไปพบจัดหางานจังหวัด พบว่าขณะนี้จะไม่ต่อไปอนุญาตทำงานบัตรสีส้ม บัตรส่วนใหญ่จะหมดอายุ

ภายใน 1 กันยายน 2541 และมีนายจ้างแสดงความจำนงขอจ้างแรงงานต่างชาติจำนวนมาก จำนวนแรงงานประมาณ 8,000 คน และขณะนี้จัดหางานจังหวัดไม่ยอมผ่อนผันทางหอการค้า จังหวัดได้ทำเรื่องถึงจังหวัดขอผ่อนผันใช้แรงงานอยู่

เจ้าอาวาสวัดผาอ่าง³⁶ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้สัมภาษณ์ว่า ในวัดผาอ่างมี พระ 1 องค์ เณร 7 องค์ เป็นชาวไทยใหญ่ทั้งสิ้น การเข้ามาอยู่อาศัยในวัดของพระชาวพม่าหรือ ไทยใหญ่นั้นจะเข้ามาติดต่อกับอยู่วัดผาอ่างเป็นวัดสุดท้าย การเดินทางเข้ามาจะเข้าไปติดต่อกับวัด ใหญ่ๆ ที่มีศรัทธามาก่อน ถ้าขออยู่ไม่ได้จะมาติดต่อกับอยู่วัดผาอ่าง ลักษณะการเข้ามาจะบวช เณรเข้ามาต่อมาถ้าอายุครบ 20 ปี จะบวชพระให้โดยเจ้าคณะอำเภอเป็นพระอุปปัชฌา แต่จะไม่ ออกใบบรรพชาหรืออุปสมบทให้ ช่วงเป็นเณรหรือพระจะเรียนหนังสือไทย ถ้าอายุมากขึ้นพอรู้เรื่อง อ่านออกเขียนภาษาไทยได้แล้วจะเดินทางไปต่างจังหวัดหรือกรุงเทพฯ เพื่อไปสีกและหางานทำในเมืองใหญ่ๆ การที่สามารถเดินทางไปได้ คงต้องมีเพื่อนติดต่อกัน อาตมาเคยไปพักค้างคืนที่วัด ป่าเป้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่ามีพระไทยใหญ่จำพรรษาอยู่ที่วัดจำนวนมาก พระ หรือเณรชาวไทยใหญ่ จะฉลาดเมื่ออยู่ที่วัดเจ้าอาวาสจะสอนให้รับงานบุญต่างๆ สามารถออกงาน ได้และเก่งขึ้นจะพยายามย้ายวัดไปวัดที่มีชื่อเสียง

หัวหน้าสถานีอนามัยบ้านในสอย³⁷ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้ สัมภาษณ์ว่า ปฏิบัติหน้าที่อยู่บ้านในสอยเป็นเวลา 6 ปี มีความเห็นว่า การลักลอบเข้าเมืองของคน สัญชาติพม่า ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเดินทางเข้ามาโดยอิสระเสรีโดยการเดิน ทางเข้ามาตามช่องทางชายแดนตามภูมิประเทศที่เป็นป่าเขา บุคคลสัญชาติพม่าเหล่านี้เมื่อเดิน ทางข้ามเขตแดนเข้ามาจะเข้าหลบพักหรือขออาศัยตามไร่ นา หรือสวนของชาวบ้าน จะพักอาศัย อยู่ระยะหนึ่ง ดูเหตุการณ์ดูทางเข้าไปในอำเภอเมือง เมื่อเห็นว่าปลอดภัยหรือศึกษาเส้นทางแล้วก็ จะลักลอบเดินทางเข้ามาในอำเภอเมือง การเดินทางเข้าสู่อำเภอเมือง พวกคนเหล่านี้จะอาศัย พรรคพวกญาติสนิทหรือคนที่เคยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันในพม่า เป็นคนพาไปหางานทำบางครั้งถ้า ไม่มีญาติพี่น้อง พวกนี้จะใช้วิธีตีสนิทสร้างความคุ้นเคยกับคนพวกเดียวกันที่เคยเข้ามาทำงานก่อน เมื่อไว้วางใจกันก็จะชักชวนกันมาหางานทำ โดยไปหางานทำกับพรรคพวกที่มีงานทำก่อนแล้ว

³⁶ สัมภาษณ์อาจารย์ผาย. 12 พฤษภาคม 2541.

³⁷ สัมภาษณ์นายสมยศ สมศักดิ์. 25 เมษายน 2541.

คนพวกนี้เมื่อทำงานได้ระยะหนึ่งมีรายได้ประจำมั่นคงจะเดินทางกลับบ้านพร้อมเงินและสิ่งของแล้วจะไปชักชวนญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทเข้ามาหางานทำ โดยจะพาเข้ามาตามชายแดนช่องทางที่ตนเองได้ใช้เดินทางเข้ามา

เฉพาะในหมู่บ้านในสอยซึ่งติดชายแดนช่องทางบ้านในสอย การเดินทางเข้าสู่อำเภอเมือง จะมีทั้งเดินเท้าหรือถ้ามีญาติหรือพรรคพวกที่เดินทางมาก่อนแล้วก็จะเดินทางมารับโดยรถโดยสารรับจ้างบ้านในสอย-ตลาดสดเทศบาล เมื่อเดินทางถึงแล้วจะแยกย้ายกันไปตามสถานที่ทำงานของพรรคพวกแล้วทำงานที่เดียวกันหรือเดินทางไปหางานทำเอง

การที่คนพม่าเหล่านี้เข้ามาหางานทำเป็นการแย่งงานทำแต่การขาดแคลนแรงงานตามสถานที่ก่อสร้างของส่วนราชการต้องการแรงงานกรรมกรที่ราคาถูก จึงทำให้พวกนี้อพยพเข้ามาทำงานเพิ่มมากขึ้น คนพม่าเหล่านี้สร้างปัญหาในด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะบ้านในสอยเป็นหมู่บ้านติดชายแดนมีช่องทางบ้านในสอยเป็นจุดชายแดนมีคนสัญชาติพม่ากลุ่มต่างๆ หลบหนีภัยจากการสู้รบเข้าพักพิงจำนวนมาก เป็นภาระในด้านการรักษานามัยอย่างมาก แต่ในขณะนี้สำนักงานสาธารณสุขไม่ได้เข้าไปดูแลรักษาเหมือนเช่นเคย เพราะมีหน่วยงานช่วยเหลือด้านการแพทย์ชื่อหน่วยงาน IRC (International Rescue Committee) เข้ามาคอยควบคุมดูแลการดำเนินการจะมีแพทย์จากต่างประเทศเข้ามาควบคุมดูแล มีการจัดตั้งสถานพยาบาล จัดเจ้าหน้าที่จากกลุ่มผู้อพยพฝึกหัดด้านรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้ดูแลรักษาตนเอง

การนำคนสัญชาติพม่าออกไปทำงานต่างจังหวัดเคยมีคนในหมู่บ้านรับจ้างขนชาวพม่าออกไปหลายครั้ง ช่วงหลังถูกจับได้ต้องเสียเงินให้ตำรวจในการแก้ไขข้อหา ขณะนี้จึงเลิกรับจ้างนำคนสัญชาติพม่าออกไป

ผู้ใหญ่บ้านในสอย³⁸ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภายในหมู่บ้านในสอยซึ่งมีช่องทางบ้านในสอยอยู่เป็นช่องทางเข้าออกคนสัญชาติพม่าที่เข้ามาส่วนใหญ่จะเป็นผู้อพยพหนีสงครามจากการปราบปรามของรัฐบาลพม่า การเข้ามาของผู้อพยพจะเข้ามาอยู่ในศูนย์อพยพคอยควบคุมดูแล มีบัตรผู้อพยพเป็นบัตรสีฟ้า พวกอพยพสามารถเดินทางเข้าเมืองไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดได้ โดยการโดยสารรถประจำทาง

สำหรับการเข้ามาของคนเหล่านี้จากการค้าขายตามแนวชายแดนมานาน คนพม่าจะแบ่งเป็น 2 พวก พวกแรกได้แก่ ผู้อพยพหนีภัยสงคราม อีกพวกได้แก่ผู้ที่ตั้งใจหลบหนีเข้าเมืองมา

³⁸ สัมภาษณ์นายพีระวัฒน์ พิศไหว. 7 เมษายน 2541.

หางานทำ เนื่องจากความยากจน ความอดอยากในพม่า การเดินทางเข้ามาของพวกนี้เข้ามาโดยเสรีโดยการเดินทางเข้ามาโดยการเดินเท้าเข้ามา โดยเฉพาะช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา ซึ่งเป็นช่องทางที่อยู่ตรงข้ามบ้านหัวเมือง เขตอิทธิพลของขุนสา ส่วนใหญ่เป็นพวกไทยใหญ่ การเดินเท้าเข้ามาพวกนี้จะไม่ผ่านตามช่องทางซึ่งมีด่านตั้งอยู่ แต่จะเดินเท้าอ้อมผ่านเข้ามา แล้วจะเดินทางเข้าเมืองโดยรถโดยสารประจำทาง

สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนและอำเภอปางมะผ้า³⁹ ได้ให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลว่า การเข้ามาของคนสัญชาติพม่าในอำเภอเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เข้ามาโดยเสรีและญาติพี่น้องชักชวนเข้ามา การเข้าทางช่องทางบ้านห้วยผึ้งจะเดินทางเข้าอำเภอเมืองโดยรถโดยสารประจำทาง และรถป้ายดำ ซึ่งเป็นรถส่วนบุคคลของพ่อค้าซึ่งขนของไปค้าขายขายแดนบ้านห้วยผึ้ง ซึ่งติดต่อกับหัวเมืองในเขตพม่า (ในอดีตเป็นที่พักของขุนสา) เมื่อส่งของเรียบร้อยแล้วกลับจะชวนคนพม่าเข้ามา การเข้าเมืองของคนพมานี้ ถ้ามีญาติพี่น้องที่เข้ามาทำงานก่อนจะพาไปส่งที่เขตพักอาศัยอยู่และพาไปหางานทำ ถ้าเข้ามาโดยไม่มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนจะลงหางานทำในหมู่บ้านรอบนอกอาศัยอยู่ตามสวนไร่เนาของชาวบ้าน เมื่อคุ้นกับสถานที่และทราบข้อมูลการเข้าเมืองก็จะเดินทางเข้ามาหางานทำในเขตอำเภอเมือง ภายในเขตเทศบาลเฉพาะในตำบลห้วยผาขณะนี้มีคนพวกนี้ประมาณ 200-300 คน กระจายกันอยู่ การชวนคนพวกนี้ไปทำงานต่างจังหวัด เท่าที่ทราบจะมีตำรวจรับจ้างขนไปเชียงใหม่หรือมีสาขาในหมู่บ้านให้หาคนพมา การขนไปทำงานเชียงใหม่เก็บค่าขนรายละ 2,000-3,000 บาท

ความเห็นเพิ่มเติม การที่คนพมาเข้ามามากมีกฎหมายควบคุมแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยไม่ควบคุม เคยเสนอในที่ประชุมสภาจังหวัดให้จับกุมช่วงต่อมาได้มีการจับกุมได้เดือนละ 300-500 คน ค่าอาหารเลี้ยงวันละ 70/บาท/คน ถ้า 300 คนก็ตกเดือนละ 21,000 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงจนทางราชการรับภาระไม่ไหว

ในความเห็นส่วนตัวยังจำเป็นต้องให้มีแรงงานเหล่านี้อยู่ เพราะแรงงานราคาถูกโดยเฉพาะนำไปใช้ในภาคเกษตร เนื่องจากภาคเกษตรมีความเสี่ยงสูงในด้านการประกันราคาการผลิต ถ้าปีไหนราคาผลผลิตตกต่ำก็ยังคุ้มทุนอยู่ นอกจากนี้ยังมีการขาดแคลนแรงงานด้านการก่อสร้างในการควบคุมควรให้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกาควบคุมดูแลสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรมีจำนวนเท่าไร ใช้ในงานอะไร การควบคุม ดูแล สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานในพื้นที่สามารถควบคุมดูแลได้ดีกว่า

³⁹ สัมภาษณ์นายเกียรติศักดิ์ วนากมล. 8 เมษายน 2541.

2. ผู้อพยพที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นหมู่บ้านเฉพาะในเขตตำบลห้วยผา มีหมู่บ้านทรายขาว, บ้านตีนดอย, บ้านน้ำบ่อสะเป, บ้านห้วยสะลอบ(ปะโอ) พวกนี้เมื่อเข้ามาตั้งหมู่บ้านได้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลควรมีมาตรการที่ชัดเจนกว่านี้

กำนันตำบลห้วยผา⁴⁰ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การเข้ามาของคนสัญชาติพม่าจากช่องทางชายแดนแบ่งออกเป็น 2 พวก พวกแรกเดินทางเข้ามาผ่านช่องทางแล้วมาทำบัตรผ่อนผันที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งกำหนดระยะเวลาให้ 1 วัน ส่วนใหญ่เข้ามาแล้วไม่กลับออกไป อีกพวกหนึ่งเดินทางเข้ามาไม่ผ่านด่านและไม่ทำบัตรเข้าเมืองที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง พวกนี้จะเป็นพวกหนีทหาร ช่องทางที่เข้ามานอกจากช่องทางบ้านห้วยผิงแล้ว ยังมีช่องทางบ้านโนสอย, บ้านนาปูป้อม, บ้านแม่ฮอ, ยาป่าแหน, ดอยปู, โป่งยาม, ไม้สั่น-ปางคาม, แอโก้และแสนคำลือ ในเขตอำเภอปางมะผ้า ส่วนใหญ่จะลักลอบข้ามเขตแดนเข้ามา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นป่าเขา ยากแก่การควบคุมและพวกนี้จะไม่ทำบัตรเข้าเมืองการเดินทางเข้าสู่อำเภอเมือง เพื่อทำงานพวกนี้จะนั่งรถโดยสารเข้ามา การเดินทางถ้าไปทำงานต่อที่จังหวัดเชียงใหม่จะมีตำรวจรับจ้างขนออกไปคิดค่าหัวคนละ 2,000 บาท ต่อคน เมื่อนำไปส่งนายจ้างที่เชียงใหม่จะเบิกค่าหัวก่อน 1,000 บาท และเมื่อทำงานได้ 1 เดือน จะได้รับค่าหัวที่เหลืออีก 1,000 บาท การจัดหาคนไปส่งที่เชียงใหม่จะมีสาขาจัดหา ตำรวจที่รับจ้างขนไปเชียงใหม่ไม่สามารถระบุชื่อได้เป็นตำรวจ อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การรับคนเหล่านี้เมื่อคนสัญชาติพม่าเดินทางมาถึงหัวเมือง (ตรงข้ามช่องทางห้วยผิงที่ตั้งของกองทัพนุสา) จะมีสาขาโทรศัพท์จากหัวเมืองติดต่อกับสาขาในแม่ฮ่องสอน เพื่อกำหนดจุดรับส่งเมื่อประสานงานกันได้จะให้คนสัญชาติพม่าเดินทางจากหัวเมืองมาถึงบ้านมุเซอ ห้วยล้านนอก (ตั้งอยู่ติดถนนแม่ฮ่องสอน-ปาย-เชียงใหม่ ประมาณ กิโลเมตรที่ 45 จากอำเภอเมือง ในเขตตำบลห้วยผา) ตำรวจจะมารับและขนไปเชียงใหม่ ในราคาหัวคนละ 2,000บาท/คน ถ้ารับจากเชียงใหม่เพื่อส่งกลับบ้านจะคิดค่าหัวคนละ 1,000 บาท

ความคิดเห็นเพิ่มเติม ขณะนี้ได้มีการส่งกลับคนสัญชาติพม่าทางช่องทางบ้านห้วยผิงขณะนี้ (วันที่ 5 พฤษภาคม 2541) ส่งออกไปแล้วประมาณเกือบ 3,000 คน ความเห็นอยากจะทำให้มีแรงงานพม่าทำงานอยู่ เพราะเป็นแรงงานราคาถูก ไม่เลือกงาน คนพวกนี้ 1 คน สามารถทำงานเท่ากับท้องถิ่น 3 คน และต้องมีการควบคุมแต่ถ้าเป็นอย่างปัจจุบันให้หน่วยงานราชการควบคุมจะควบคุมยาก ควรให้องค์การท้องถิ่น หมู่บ้านคอยควบคุมจะสามารถทำการควบคุมได้ดีกว่าหน่วยงานราชการซึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ

⁴⁰ สัมภาษณ์นายบรรยง ลอก๊ะ. 8 พฤษภาคม 2541.

ผู้ใหญ่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา⁴¹ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า ทางช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา สามารถเข้าออกอย่างเสรี เมื่อเข้ามาเขตไทยแล้วจะขึ้นรถโดยสารประจำทาง หรือรถขนส่งสินค้าไปชายแดน หากลับจะชนคนพวกนี้เข้าเมือง ในช่วงทำไม้จะนั่งรถของบริษัทไม่เข้ามา การเดินทางเข้ามาจะมีเพื่อน ญาติชักชวน ถ้าเข้ามาโดยไม่มีญาติหรือเพื่อน จะพักอยู่ในหมู่บ้านชายแดน อยู่ตามสวน ไร่ นา แต่พวกนี้ฉลาดจะอยู่ไม่นาน เมื่อได้รับข้อมูลในพื้นที่และรู้เส้นทางจะพากันเข้าไปทำงานในอำเภอเมือง เขตเทศบาล การเดินทางไปทำงานต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่ จะมีเพื่อนที่ไปทำงานก่อนมารับหรือมีนายทุนมารับ

ความเห็นเพิ่มเติม การที่คนพม่าเข้ามามากเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐปล่อยปะละเลยและบางคนเห็นแก่เงิน

คนขึ้นรถโดยสารประจำทางระหว่างช่องทางบ้านห้วยผึ้ง-ตลาดสดเทศบาลเมือง⁴² แม่ฮ่องสอน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตนประกอบอาชีพขับรถสองแถวรับจ้างมา 6 ปี ให้รายละเอียดว่า วิ่งรถระหว่างตลาดสดเทศบาลแม่ฮ่องสอน-ผ่านสายถ้ำปลา บ้านห้วยผา บ้านนาปลาจาด บ้านคากาหาร มีท่าจอดตรงเชิงเขาน้ำห้วยผึ้งแต่ละวันจะรับผู้โดยสารและคนไต่อก (คนไทยใหญ่ สัญชาติพม่า ราษฎรตามชนบทแม่ฮ่องสอนเรียกว่า ไต่อก) เข้ามายังตลาดสดเทศบาล ค่าโดยสารคนละ 50 บาท คนไต่อกส่วนใหญ่ที่รับเข้ามาจะเดินทางผ่านบ้านหัวเมือง บ้านนามน เข้ามาทางช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง เข้ามาขึ้นรถโดยสารที่เชิงเขา จะรับเข้ามาส่งตลาดเพื่อซื้อของกินของใช้บางส่วนจะเดินทางกลับในตอนเย็น บางส่วนจะไม่กลับหายเข้าไปในเขตอำเภอเมือง

รถโดยสารที่รับคนไต่อกจะเป็นรถฝั่งไทยมีเจ้าของเป็นคนไทย เป็นรถสองสัญชาติมีทะเบียนทั้งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและของฝั่งพม่า วิ่งรับคนโดยสารทั้งขาเข้าและขาออกชายแดน สามารถข้ามด่านออกไปได้ มีจำนวนรถประมาณ 8-10 คัน รถโดยสารนี้จะวิ่งเข้าไปฝั่งพม่าผ่านบ้านนามน จนถึงหัวเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของขุนสา ขาออกจะรับคนไต่อกออกมาผ่านตามด่านช่องทางเข้ามา แล้วนำคนเหล่านี้เข้ามาส่งในเขตในเขตอำเภอเมือง ค่าโดยสารคนละ 300 บาท การนำคนไปส่งบางครั้งมีการกระจายไปที่อื่น มีคนมารับถ้านำไปส่งเชียงใหม่ ค่าโดยสารคนละ 2,000 บาท ถ้าไปกรุงเทพฯ คนละ 4,500 บาท แต่เฉลี่ยแล้วเจ้าของรถจะได้ไม่มากเพราะต้องมีค่าใช้จ่ายตามรายทาง การดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยเฉพาะในช่วงที่เมืองไทยต้องการแรงงานจะกระทำ

⁴¹ สัมภาษณ์นายมี รักไทย. 4 พฤษภาคม 2541.

⁴² สัมภาษณ์นายคมสัน ทุนคำ. 6 พฤษภาคม 2541.

กันมากแต่ในช่วงนี้น้อยลงยังมีอยู่บ้าง ในระยะหลังกิจการเดินรถสองแถวค่อนข้างแย่ผู้โดยสารมีน้อยโดยเฉพาะไตนอก ส่วนใหญ่ถูกรถสองล้อชาติรับจ้างได้ค่าโดยสารไปหมดเพราะสามารถวิ่งได้ทั้ง 2 ประเทศ จะรับคนไตนอกได้ก็เฉพาะขาออกเพราะพวกคนไตนอกเมื่อทำงานได้เงินพอสมควรจะโดยสารรถไปส่งแล้วเดินทางต่อกลับบ้านฝั่งพม่า

ความเห็นเพิ่มเติม การเปิดจุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา ของจังหวัดเมื่อเดือนกรกฎาคม 2539 เพื่อค้าขายชายแดน แต่ไม่มีสินค้าขาย คงมีแต่คนไตนอกผ่านเข้าออกเป็นการค้าคนมากกว่าค้าขาย

5.4 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ลักลอบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายแรก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า⁴³ ภูมิลำเนาเดิมเมืองหมอกใหม่ รัฐฉาน ประเทศพม่า อาชีพเดิมทำไร่ ทำนา รายได้ไม่แน่นอน ปัจจุบันทำงานเป็นลูกจ้างอยู่โรงงานทำน้ำดื่มบัวตอง บ้านไม้แฉะ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รายได้เดือนละ 2,700 บาท เข้ามาอยู่ในแม่ฮ่องสอนได้ 7 ปี ให้การว่า เข้ามาแม่ฮ่องสอนทางบ้านหัวเมืองผ่านช่องทางบ้านห้วยผึ้ง มาพักกับพ่อ แม่ พี่ชาย เข้ามาค้าขาย พ่อและแม่ได้พาไปพักอยู่หมู่บ้านคนไตห้วยบุ่ง หลังศาลากลางจังหวัด การเดินทางเข้ามาในอำเภอเมือง ได้โดยสารรถประจำทางเข้ามากับพ่อ แม่ พี่ชาย รถโดยสารได้มาส่งที่หมู่บ้านคนพม่าหลังศาลากลาง เสียค่าโดยสาร 150 บาท ไม่ได้ทำบัตร ต.ม. มาทำที่หลัง จุดประสงค์เข้ามาเพื่อค้าขายกับพ่อแม่ ต่อมาพ่อเสียชีวิตจึงหยุดค้าขาย ตนเองได้พักอยู่หลังศาลากลาง ได้ไปทำงานก่อสร้างบ่อปลาของประมงจังหวัดที่บ้านท่าโป่งแดง รายได้วันละ 60 บาท ทำงานอยู่ได้ประมาณ 2 ปี ต่อมาได้ไปทำงานโรงงานกระดาษในกรุงเทพฯ โดยการติดต่อของคนรู้จักที่ไปทำงานอยู่ก่อนแล้ว พาพ่อเลี้ยงเจ้าของโรงงานเหมารถตู้มารับที่แม่ฮ่องสอน เดินทางไปกับเพื่อน 5 คน ไม่เสียค่าเดินทาง เนื่องจากพ่อเลี้ยงมารับโดยตรง ไปทำงานอยู่ 11 เดือน รายได้เดือนละ 1,000 บาท สาเหตุที่กลับบ้านเนื่องจากไม่มีบัตร การเดินทางกลับได้เหมารถตู้พร้อมเพื่อนกลับจากกรุงเทพฯ มาแม่ฮ่องสอนราคา 6,000 บาท เมื่อมาอยู่แม่ฮ่องสอน ได้พักอยู่กับพี่ชายที่เดินทางเข้ามาพร้อมกัน ต่อมาพี่ชายถูกตำรวจจับ และตำรวจนำไปทำงานในสวนของตำรวจจึงไปพักอยู่กับพี่ชายและเจ้าของโรงทำน้ำดื่มที่ทำงานในปัจจุบัน รู้จักกับตำรวจจึงพามาทำงานที่โรงทำน้ำดื่มจนถึงปัจจุบัน

เคยคิดจะพำญาติ พี่น้อง เข้ามาอยู่ในเมืองไทยเพราะติดต่อทางบ้านอยู่เป็นประจำ โดยผ่านญาติที่เดินทางเข้าออก บางครั้งก็ฝากเงินไปกับพวกนี้ให้ญาติทางบ้าน เงินไทย 13 บาท แลก

⁴³ สัมภาษณ์นายเมือง. 31 พฤษภาคม 2541

เงินพม่าได้ 100 จีต อยากจะทำงานอยู่ในเมืองไทยตลอดไปเพราะอยู่ในพม่าถูกกดขี่ตลอดเวลา ทหารพม่าจะบังคับซื้อข้าวในราคาถูกหรือบางครั้งก็ไม่จ่ายเงิน

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่สอง⁴⁴ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภูมิลำเนาเดิมบ้านขุนขาน เมือง ลางเคอ อาชีพเดิมทำนา ขณะนี้พักอาศัยอยู่บ้านโห่งมะม่วง บ้านสบป่อง อำเภอเมือง หมู่บ้านนี้ อยู่ติดแม่น้ำปาย เป็นหมู่บ้านของผู้ลักลอบเข้าเมือง อาชีพเก็บกวาดทรายในแม่น้ำส่งให้บริษัท ก่อสร้าง ในอำเภอเมือง ให้รายละเอียดการเข้าเมืองว่า เดินทางมาแม่ฮ่องสอนเมื่อ 6 ปีที่แล้ว ทาง ช่องทางบ้านห้วยผึ้งกับสามมีและลูก โดยการชักชวนของนายสุและนายตาน เป็นญาติซึ่งมาอยู่ หมู่บ้านโห่งมะม่วง เมื่อเดินทางมาถึงฝั่งห้วยผึ้ง โดยสารรถรับจ้างเข้ามาบ้านสบป่อง ราคาคนละ 100 บาท ผ่านด่านเสียค่าด่านคนละ 20 บาท และคนขับรถที่พามาที่ ต.ม. ในอำเภอเมือง เสียเงิน ที่ ต.ม. คนละ 110 บาท แล้วคนขับพาไปส่งหาญาติที่บ้านที่อยู่ปัจจุบัน ช่วงแรกทำงานรับจ้าง ทั่วไปในหมู่บ้าน เคยมีตำรวจเข้ามาจับกุมแต่ได้หลบหนีเข้าป่า คิดแล้วจะอยู่ในเมืองไทยเป็นการ ถาวร แม้ว่าจะถูกส่งกลับก็จะเข้ามาอีก เพราะความเป็นอยู่สุขสบายกว่าอยู่บ้านเดิมในพม่า

ก่อนจะเดินทางจากบ้านเข้ามาเมืองไทยได้เลี้ยงหมู ไก่ แล้วนำไปขายได้เงินพม่าเดินทาง เข้ามานำเงินพม่าแลกเป็นเงินไทยที่บ้านหัวเมือง เงิน 100 ของพม่าแลกได้ 17 บาท ของไทย

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่สาม⁴⁵ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าภูมิลำเนาอยู่จังหวัดลาโซ พักอาศัยอยู่ บ้านเช่าของบริษัทซีวิลเทรต เป็นกรรมกรก่อสร้างอาคารสำนักงาน รพช.จังหวัดแม่ฮ่องสอน รายได้ วันละ 140 บาท เข้ามาแม่ฮ่องสอน เป็นเวลา 2 ปี ให้ข้อมูล

การเดินทางเข้ามา เข้ามาทางช่องทางบ้านห้วยผึ้ง เข้ามาคนเดียว มาพบและสร้างความ คุ่นเคยกับคนพวกเดียวกันที่เข้ามาก่อนที่บ้านห้วยผึ้ง แล้วพากันโดยสารรถประจำทางเข้ามา อำเภอเมือง เพื่อหางานทำ ได้ไปอยู่ในสวนของเจ้าหน้าที่แขวงการทาง ทำงานก่อสร้างถนน ใน อำเภอเมือง และอำเภอปาย โดยนายจ้างพาไป รายได้วันละ 100 บาท เคยถูกตำรวจจับขณะนาย จ้างพาไปทำงานที่อำเภอปาย แต่นายจ้างได้เสียเงินให้ตำรวจที่ด่าน อำเภอปางมะผ้า และพา ตรวจไปเลี้ยงเหล้า

ช่วงมาทำงานเคยเดินทางกลับบ้านนั่งรถโดยสารไปห้วยผึ้งออกช่องทางแล้วเดินทางเข้า ข้ามแม่น้ำคง(สาละวิน) ค่าโดยสารไปลาโซ เสียค่าใช้จ่ายมาก ขณะนี้หางานทำยาก เงินค่าจ้างไม่ ได้รับมาประมาณ 3 เดือนแล้ว ถ้าได้รับค่าจ้างแล้วจะเดินทางกลับพม่า

⁴⁴ สัมภาษณ์นางเปา. 1 มิถุนายน 2541

⁴⁵ สัมภาษณ์นายจาย. 4 มิถุนายน 2541

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่สี่⁴⁶ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภูมิลำเนาเดิมจังหวัดลพบุรี อาชีพเดิมทำนา ขณะนี้พักอยู่ในสวนของข้าราชการผู้หนึ่ง เข้ามาแล้วเป็นเวลา 3 ปี อาชีพปัจจุบันรับจ้างทั่วไป รายได้วันละ 100 บาท ถ้าไม่มีผู้จ้างจะเข้าป่าตัดเลื่อยไม้มาขาย

การเดินทางเข้ามาเข้ามา เข้ามาทางช่องทางบ้านในสอย มา 4 คน กลับไปแล้ว 3 คน เข้ามาพักอยู่ในสอย 2 เดือนแล้วเดินทางมาหางานในอำเภอเมือง มาพักอาศัยอยู่สวนนายประสงค์ หลังสำนักงานชลประทานโดยทำงานถางสวนและรับจ้างทั่วไป ช่วงเข้ามาครั้งแรกคิดจะพาญาติพี่น้องเข้ามา แต่เดือนนี้งานหายาก จะเดินทางกลับบ้านไม่มีเงินค่าเดินทาง

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่ห้า⁴⁷ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดลพบุรี ทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้างเดินทางเข้ามาทางช่องทางบ้านห้วยผึ้งกับเพื่อน จากบ้านห้วยผึ้งเดินเข้าไปบ้านนาป่าแปก ทำงานเป็นคนงานปลูกป่า ต่อมาเมื่อทำงานได้ระยะหนึ่งได้ชักชวนเพื่อนเข้ามาทำงานในอำเภอเมือง เดินทางโดยรถโดยสารทำงานเป็นกรรมกรกับบริษัทก่อสร้าง เคยคิดจะพาญาติพี่น้องเข้ามาทำงานถ้าได้บัตรทำงาน และมีรายได้ประจำ และมีที่อยู่ถาวรขณะนี้หางานทำยาก และที่ทำงานยังไม่ได้รับค่าจ้างเป็นเวลาหลายเดือน ต้องรับจ้างทั่วไปด้วย ถ้าได้เงินค่าจ้างแล้วและไม่มีงานทำก็จะเดินทางกลับบ้าน แต่ต้องระวังทหารพม่าถ้าจับได้จะถูกนำไปเป็นกรรมกรให้ทหาร

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่หก⁴⁸ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เป็นคนไทยใหญ่บ้านอยู่หัวเมืองตรงช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ให้รายละเอียดว่า เข้ามาอยู่แม่ฮ่องสอนเป็นเวลา 6 เดือน โดยมาตามพี่สาวซึ่งเข้ามาก่อนแล้ว ขณะนี้พี่สาวได้แต่งงานกับคนเชียงใหม่ ได้ย้ายไปอยู่เชียงใหม่แล้ว เข้ามาทางบ้านห้วยผึ้ง นั่งรถโดยสารมาส่งที่ร้านอาหารเชิงกอมู ราคา 300 บาท ครั้งแรกมาทำงานเป็นพนักงานล้างจาน ต่อมาเจ้าของร้านเห็นหน้าตาดี ได้ให้เงินเดือนและได้เปลี่ยนหน้าที่ไปเดินรับพื่อใจในสถานที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เข้ามาอยู่ในแม่ฮ่องสอนด้วยความยินยอมของพ่อแม่ ขณะนี้ติดต่อกันอยู่ ถ้าหากมีคนพาไปทำงานที่อื่นก็พร้อมที่จะเดินทางไปแต่กลัวถูกตำรวจจับ การเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเนื่องจากมีรายได้ดีกว่าอยู่ในพม่า ถ้าทำงานได้เงินมากพอสมควรจะส่งไปให้พ่อแม่ที่บ้านหัวเมือง

⁴⁶ สัมภาษณ์นางโมแจ๊ะ. 7 มิถุนายน 2541.

⁴⁷ สัมภาษณ์นายหนู. 14 มิถุนายน 2541.

⁴⁸ สัมภาษณ์นางสาวนุปร่าง. 16 มิถุนายน 2541.

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่เจ็ด⁴⁹ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภูมิลำเนาบ้านเมืองนาย รัฐฉาน ปัจจุบันเป็นคนรับใช้และเลี้ยงเด็กอยู่บ้านข้าราชการผู้หนึ่ง ให้การว่า เข้ามาแม่ฮ่องสอนได้ประมาณ 3 ปี ทางบ้านนามน เข้ามาแม่ฮ่องสอนทางช่องทางบ้านห้วยผึ้ง การเดินทางเข้ามาใช้เวลาดำเนินทางในฝั่งพม่า 3 วัน นั่งรถ 1 วัน เดิน 2 วัน เข้ามาพร้อมกัน 6 คน กับพ่อ พี่สาว น้ำ ป้า และเพื่อนบ้าน เข้ามาในประเทศไทยทางบ้านห้วยผึ้งนั่งรถจากบ้านนามนมาลงตลาดเทศบาลแม่ฮ่องสอน ค่าโดยสารคนละ 300 บาท ช่วงที่นั่งรถคนขับได้จอดแวะตามด่านต่างๆ ที่มีตำรวจแต่ตนเองและพี่น้องไม่ลงจากรถเพราะคนขับลงไปจัดการคุยกับด่านต่างๆ ที่มีตำรวจจนเดินทางเข้ามาในตลาด ส่วนป้าและพี่สาวไปลงบ้านผาปอง ตัวเองลงที่ตลาดกับพ่อ และพ่อได้พาเดินทางกลับบ้านที่พี่สาวทำงานรับจ้างทำความสะอาดบ้าน และพี่สาวได้พามาทำงานรับจ้างที่บ้านที่ทำงานในปัจจุบัน ส่วนพ่อเมื่อมาส่งแล้วได้เดินทางกลับบ้านในพม่า

ทำงานรับใช้ในบ้านได้เงินเดือนละ 1,200 บาท เจ้าของบ้านได้พาไปทำบัตรสีส้ม (ผู้สัมภาษณ์ได้ขอบัตร ปรากฏว่าเป็นบัตรออกให้โดยสำนักงานจัดหางานแม่ฮ่องสอน อาชีพในบัตรอาชีพกรรมกร บัตรจะหมดอายุ ในวันที่ 1 กันยายน 2541) และในปีที่แล้ว ได้เดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านที่เมืองนาย ได้ซื้อสร้อยคอ แหวน และแลกเงินไทยเป็นเงินพม่า โดยเงินไทย 15 บาท แลกเงินพม่าได้ 100 จีต แลกได้เป็นเงินพม่าตอนนั้นประมาณ 100,000 จีต สถานที่แลกเปลี่ยนเป็นร้านทองคำปากทางเข้าตลาดเทศบาล เดินทางกลับบ้านพร้อมกับเพื่อนที่เข้ามาทำงานแล้วและรู้จักกันภายหลัง การเดินทางกลับได้นั่งรถจากตลาดไปส่งชายแดนบ้านห้วยผึ้งแล้วนั่งรถต่อไปบ้านนามน และหัวเมือง ส่วนขากลับก็นั่งรถจากห้วยผึ้งมาลงตลาด

ผู้ลักลอบเข้าเมืองรายที่แปด⁵⁰ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บ้านเดิมอยู่บ้านหัวเมือง รัฐฉาน ขณะนี้ประจำอยู่ที่วัดผาอ่าง ถนนขุนลุมประพาส เขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อมูลว่า เข้ามาอยู่ในวัดได้ 6 ปี บวชเณรที่หัวเมืองแล้วเดินทางเข้ามาแม่ฮ่องสอนกับเณรคำและเณรเอ ซึ่งมีอายุมากกว่า นั่งรถโดยสารจากบ้านนามน ผ่านบ้านห้วยผึ้งแล้วมาลงที่วัดผาอ่าง ค่าโดยสารคนละ 800 บาท การเดินทางเข้ามาโดยสารถจะจอดแวะที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง แต่เนื่องจากเป็นเณรจึงไม่ได้ทำบัตรเข้าเมือง การเข้ามาอยู่วัดได้เดินทางมาขออยู่อาศัยในวัดกับเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ขณะนี้ได้เรียนหนังสือชั้นมัธยมศึกษา ถ้าสำเร็จมัธยมศึกษาจะศึกษาต่อ และจะอยู่ในแม่ฮ่องสอนจะไม่กลับบ้าน เพราะมีความเป็นอยู่สุขสบายกว่าอยู่ที่บ้านในรัฐฉาน บางครั้งญาติ

⁴⁹ สัมภาษณ์นางสาวมอญ. 17 มิถุนายน 2541

⁵⁰ สัมภาษณ์สามเณรมนต์. 19 มิถุนายน 2541.

พี่น้อง พ่อ แม่ จะมาเยี่ยมและพักอยู่ที่วัดด้วย 2-3 วัน จึงเดินทางกลับ เคยเดินทางไปซื้อของกับ เจ้าอาวาสที่จังหวัดเชียงใหม่ เดินทางโดยรถกะบะของวัด

ผู้ถูกลอบเข้าเมืองรายที่เก้า⁵¹ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ภูมิลำเนาเดิมอยู่บ้านหาด เมืองกลางเคอ รัฐฉาน อาชีพเดิมทำไร่ ทำสวน รายได้ไม่แน่นอน เข้ามาแม่ฮ่องสอนได้ 6 ปี เข้ามาทางบ้านหัวเมือง นั่งรถโดยสารจากหัวเมืองมาลงตีนดอยบ้านหัวฝั้ง ค่าโดยสาร 150 บาท และนั่งจากบ้านหัวฝั้งเข้ามาในเมือง 30 บาท พอมาถึงตลาดญาติซึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาทำงานก่อนได้มารับที่ตลาด แล้วพาไปทำงานรับจ้างทั่วไป พาไปพักในที่พักที่กระพอมริมแม่น้ำแม่ฮ่องสอนที่อยู่ในปัจจุบัน ต่อมาได้พบกับสามีซึ่งเข้ามาอยู่ก่อนและแต่งงานกันมีบุตร 1 คน ไปคลอดลูกที่โรงพยาบาล สามีซึ่งทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้างอยู่ก่อนแล้วมีบัตรอนุญาตทำงาน โดยนายจ้างซึ่งเป็นพ่อหลวงพาไปทำ ส่วนตัวเองไม่มีบัตรทำงาน ต้องทำงานรับจ้างทั่วไปภายในหมู่บ้าน

คิดว่าจะอยู่ในเมืองไทยตลอดไป ไม่กลับบ้าน ตั้งแต่เข้ามาเคยกลับบ้าน 1 ครั้ง แล้วกลับมาก็ก เพราะความเป็นอยู่สุขสบาย เคยชวนพ่อ แม่ มาอยู่ด้วยแต่ไม่ยอมเข้ามาเพราะอายุมากแล้ว อยู่ในแม่ฮ่องสอนมีความเป็นอยู่สุขสบายทำมาหากินได้เงินก็ใช้จ่ายเป็นค่าอาหารไม่ต้องเสียภาษีเหมือนบ้านในรัฐฉานต้องเสียภาษี เป็นเงินหรือข้าว ถ้าทหารพม่าเข้ามาหรือถ้าทหารพม่าไม่เข้ามาก็ต้องเสียภาษีให้กองทัพไทยใหญ่ ถ้าไม่มีเงินหรือข้าวให้ ผู้ชายต้องถูกเกณฑ์ไปเป็นลูกหาบ ถ้าไม่ไปจะถูกทหารตบ จะขออยู่และตายในเมืองไทย

ผู้ถูกลอบเข้าเมืองรายที่สิบ⁵² ได้ให้สัมภาษณ์ว่าภูมิลำเนาเดิมอยู่บ้านปิงเขต เมืองลอยก่อ อาชีพเดิมทำนา รายได้ไม่แน่นอน ปัจจุบันปลูกกระท่อมอยู่ติดแม่น้ำปาย บ้านสบป่อง ตำบลปางหมู อำเภอเมือง พักอยู่กับสามี อาชีพทั้ง 2 คน รับจ้างเก็บกวาด ทนายให้ผู้ใหญ่บ้านส่งบริษัทก่อสร้างรายได้วันละ 100 บาทต่อคน สามีมีบัตรแรงงานซึ่งนายจ้างไปทำให้ ให้การว่า เข้ามาอยู่ในแม่ฮ่องสอนได้ 2 ปี เดินทางจากบ้านปิงเขตเป็นเวลา 5 วัน ถึงบ้านแม่หลวงแล้วเดินเท้าอีก 1 วัน ถึงบ้านรักไทยเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมกับเพื่อน 2 คน ซึ่งนางคำและนางยูน เมื่อเดินเท้าถึงบ้านรักไทยได้เข้ามารับจ้างทำไร่จริงให้เงินส่วยบ้านรักไทยได้ 2 เดือน ค่าจ้างเดือนละ 600 บาท ต่อมาเมื่อได้เงินค่าจ้างแล้วได้นั่งรถโดยสารจากบ้านรักไทยถึงบ้านแม่สะงา มาพักอยู่กับผู้ใหญ่บ้าน โดยขออาศัยในสวนปลูกกระท่อมเอง อยู่ได้ประมาณ 1 เดือน รับจ้างทั่วไปใน

⁵¹ สัมภาษณ์นางเล็ก. 12 มิถุนายน 2541

⁵² สัมภาษณ์นางก่อ. 12 มิถุนายน 2541

หมู่บ้าน ต่อมาผู้ใหญ่บ้านสบป่องซึ่งรู้จักกับผู้ใหญ่บ้านที่ตนเองพักอาศัยอยู่ในสวนได้ชักชวนให้ไปอยู่ที่หมู่บ้านสบป่อง จึงได้เดินทางโดยรถโดยสารมาลงตลาดสดเทศบาล จ้างมอเตอร์ไซค์มาส่งหมู่บ้านสบป่อง มาพักกับครอบครัวของนายจิ่ง ซึ่งเข้ามาทำงานก่อนแล้วมาพบกับนายไล่ มีบ้านอยู่หัวเมือง รัฐฉาน จึงได้แต่งงานกัน ไม่เคยถูกตำรวจจับ จะอยู่ในแม่ฮ่องสอนตลอดไป เพราะอยู่สุขสบายข้าวของราคาถูก ในรัฐฉานข้าวของแพงหากินได้ต้องเสียภาษี ที่บ้านมีน้องชาย 1 คน เคยคิดจะพามาอยู่เพราะกลัวน้องชายถูกเกณฑ์เป็นทหาร แต่เดี๋ยวนี้ให้อยู่ที่บ้านเพราะพม่ากับขุนล่าส่งบศึกกันแล้ว ช่วงที่พม่ารบกับขุนล่าจะมีการเก็บภาษีเป็นเงิน ข้าว ถ้าใครมีลูกชายหลังคลอดลูก ขุนล่าจะส่งเจ้าหน้าที่มาขึ้นทะเบียนไว้ เมื่ออายุ 7-8 ปี จะนำไปฝึกเป็นทหาร

5.5 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

จากการที่ผู้วิจัยได้รับราชการปฏิบัติงานในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มาเป็นเวลา 10 ปี พบว่าลักษณะประเพณีของผู้คนในอำเภอเมือง ซึ่งมีเชื้อสายไทยใหญ่ (ไต) จะมีลักษณะคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับผู้คนในรัฐฉานของประเทศพม่า เช่นในด้านอาหารการกิน ชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาพูด ศิลปะ วัฒนธรรม การแต่งกาย แขนงไม่มีความแตกต่างกันเลย ตามท้องถิ่นในชนบทจะมีกลุ่มคนลักลอบเข้าเมืองเชื้อสายไทยใหญ่เข้าไปพักอาศัยอยู่ตามสวน ไร่ นา ทุกหมู่บ้าน ส่วนผู้คนในเขตเทศบาลจะเป็นคนรับใช้ในบ้าน คนดูแลสวนกลุ่มบุคคลผู้ลักลอบเข้าเมืองเหล่านี้ได้เดินทางข้ามชายแดนไปมาหาสู่กันเป็นเวลานานแล้ว ทั้งเข้ามาค้าขาย ซื้อของ และมาเยี่ยมญาติพี่น้อง ในช่วงก่อนปี พ.ศ.2530 กลุ่มคนพวกนี้ข้ามเขตแดนเข้าออกตามช่องทางต่างๆ เช่น ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน จะเป็นพวกค้ายา โดยการนั่งเรือขึ้นลงตามแม่น้ำปาย ช่องทางบ้านห้วยผึ้งและบ้านในสอย โดยการเดินทางมาขึ้นรถประจำทาง การเดินทางไม่ค่อยสะดวก และไม่มีการลักลอบเข้าเมืองเข้ามาพักอาศัยหรือหางานทำเป็นจำนวนมากเหมือนในปัจจุบัน สถานการณ์ตามแนวชายแดนจะมีผู้อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงเวลาที่ทหารรัฐบาลพม่ามากกว่าดลั้งชนกลุ่มน้อยระยะเวลาไม่นานประมาณ 2-3 เดือน ในช่วงฤดูแล้ง จากนั้นเมื่อทหารรัฐบาลพม่ายุติการปราบปรามกลุ่มคนพวกนี้จะเดินทางกลับเข้าไปในฝั่งพม่าดั้งเดิม

เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงประมาณปี พ.ศ.2531 รัฐบาลพม่าได้ปราบปรามผู้ก่อการจลาจลอย่างกึ่งทำให้มีผู้อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาจำนวนมาก และทหารรัฐบาลพม่าได้เปลี่ยนยุทธวิธีใหม่ จากการเข้ามาปราบปรามในฤดูแล้ง เป็นการเข้ามายึดฐานและตั้งกองกำลังแทนที่ชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ประกอบกับรัฐบาลในช่วงต่อมาได้ประกาศนโยบายปิดป่าและให้ภาคเอกชน บริษัททำไม้เข้าไปสัมปทานตัดไม้ในเขตประเทศพม่า การทำไม้จำเป็นต้องเปิดจุดผ่าน

แดนทางลัดองสำหรับการชั้กลากไม้ ทำให้กลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองสามารถเดินทางเข้ามาโดยสะดวก โดยการเดินเท้าเข้ามากับรถขนไม้และเป็นคนงานตัดไม้ ยิ่งต่อมาเศรษฐกิจของประเทศไทยในสมัยของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีอัตราการเจริญเติบโตเกินกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และต้องการแรงงานเข้าไปทำงานตามโรงงานและการก่อสร้างจำนวนมากเป็นปัจจัยดึงดูดให้คนสัญชาติพม่าลักลอบเข้าเมืองมาหางานทำจำนวนมาก บางส่วนจะเดินทางไปทำงานต่อยังต่างจังหวัดเข้าสู่ขบวนการแรงงานเถื่อนต่อไป

จากข้อมูลที่ได้ออกไปสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองสามารถเดินทางเข้าเมืองได้อย่างสะดวกในรูปแบบต่างๆ ทั้งลักลอบเข้าเมืองตามช่องทางชายแดนตามภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาและการเข้ามาผ่านด่านช่องทางจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าขาย การสกัดกั้นผู้ลักลอบเข้าเมืองตามช่องทางชายแดนไม่มี คงมีการจับกุมหรือแสวงหาผลประโยชน์จากคนกลุ่มนี้ เมื่อได้เดินทางผ่านชายแดนแล้วเข้ามาพักอาศัยทำงานในเขตเทศบาลหรือเขตหมู่บ้านชั้นในของอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน คนกลุ่มนี้เมื่อเข้ามาอยู่ทำงานได้เป็นเวลานานแล้ว การกลับบ้านสามารถนั่งรถโดยสารจากอำเภอเมืองไปส่งยังช่องทางชายแดนได้เลย ส่วนจุดที่นิยมกันมากที่สุดช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง ช่องทางนี้จังหวัดได้เปิดเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าขายมีด่านตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ฝั่งประเทศพม่าจะเป็นบ้านหัวเมืองและบ้านนา मन จุดนี้ในอดีตเป็นเขตอิทธิพลและคลังเสบียงที่พักอาศัยของกองทัพเมืองไตหรือขุนซ่า ปัจจุบันยอมแพ้ต่อรัฐบาลพม่าแล้ว การเดินทางจะนั่งรถจากฝั่งไทยข้ามไปจนถึงหัวเมืองเป็นจุดเริ่มต้นแล้วเดินทางด้วยเท้าข้ามแม่น้ำสาละวินกลับภูมิลำเนาต่อไป และการเดินทางกลับเข้ามาก็ใช้วิธีนี้เช่นเดียวกัน นับว่าเป็นวิธีการที่สะดวกและปลอดภัยในการเดินทางเข้าออกประเทศไทย